

інформаційно-пошукових проєктів, сприятиме розвитку в учнів/учениць навичок роботи з мережею та технологіями.

Ще одна особливість підручника — його доповнення завданнями на знання англійської мови. Англійська нині є не просто мовою міжнародного спілкування, а й мовою науки. Тому, на думку авторів, важливо інтегрувати завдання на знання іноземних мов з природничими навчальними предметами. «Здатність спілкуватися іноземними мовами – є однією з ключових компетентностей, що покликана виховувати майбутніх дослідників і науковців, здатних працювати з англійською інформацією» [3].

Наступне. Навчальний матеріал підручника базується на практичному підході, зміст представлений через призму екології та еволюції рослинного й тваринного світу. Тож учнівство через діяльність та взаємодію з англійською мовою відкриє для себе розмаїтий світ живої природи.

Підручник містить такі рубрики: «Поміркуй і обговори ситуацію», «Поділись своїми думками», «Відкритий мікрофон», «Індивідуальна робота», «Робота в групі», «Робота в парі», «Опорні точки», «Завдання і запитання», що спрямовані на використання вчителем/вчителькою інтерактивних методів і прийомів навчання, технологій критичного мислення та проблемного навчання.

У підручнику також наявні QR-коди на онлайн-ресурси, які містять анімації, навчальні відеоролики, мобільні ігри та іншу додаткову інформацію за темами параграфів.

Серед інших навчальних видань підручник вирізняється: творчим, інноваційним підходом; розмаїттям проєктних і практичних робіт; емоційною насиченістю навчального матеріалу; інтернет-підтримкою як візуалізованим додатком до основного, програмового матеріалу.

Таким чином, дидактична цінність підручника «Біологія» для учнів 7 класу закладів загальної

середньої освіти вище згаданих авторських колективів вбачається у: комплексності та доступності навчального матеріалу; врахуванні вимог сучасного освітнього процесу; наданні учням/ученицям всіх необхідних знань для успішного вивчення біології; висвітленні не лише теоретичних аспектів біології, але й наявності практичних прикладів та завдань, які сприятимуть розвитку пізнавальних та дослідницьких навичок учнів/учениць (завдяки цьому, учні/учениці зможуть активно залучатися до вивчення предмета та самостійно досліджувати біологічні явища); висвітленні питань охорони природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, що сприятиме формуванню екологічної свідомості, екологічного мислення та екологічної культури учнів/учениць, наданні їм необхідних знань та навичок для вирішення локальних екологічних проблем.

Отже, спираючись на вище розглянуті питання щодо впровадження другого циклу предметного навчання біології у 7 класі Державного стандарту базової середньої освіти, можемо відзначити, що предмет «Біологія» наразі має достатнє навчально-методичне забезпечення для організації освітнього процесу у Новій українській школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
2. Підручники і навчальні посібники. Основи дидактики. URL: https://pidru4niki.com/15660212/pedagogika/pidru4niki_navchalni_posibniki#google_vignette
3. Шевченко Ю. Яким має бути урок біології в сучасній українській школі за програмою НУШ. URL: <https://fbc.biz.ua/news/suspilstvo/yakim-maye-buti-urok-biologiyi-v-suchasnij-ukrayinskij-shkoli-za-programoyu-nush/>

Оксана СОТУЛА,

методист лабораторії природничо-математичних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат економічних наук, доцент

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ «ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ» ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

З початку XXI століття у всьому світі стає актуальною проблема підвищення фінансової грамотності населення. Це пов'язано, в першу чергу, з розвитком фінансового ринку та цифровою трансформацією фінансових послуг. Також необхідність підвищення фінансової грамотності населення пов'язана з фінансовою нестабільністю та демографічними змінами, що призводять до змін у пенсійній, податковій та законодавчій системах. Тому розробка та впровадження програм з підвищення фінансової грамотності населення є важливим напрямком державної політики у багатьох розвинених країнах світу.

На сьогодні рівень фінансової грамотності населення України залишає бажати кращого, про що свідчать і результати загальнонаціонального дослідження «Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні», проведеного наприкінці грудня 2018 році. Результати засвідчили відставання за рівнем фінансової грамотності від провідних країн світу – 11,6 за шкалою від 0 до 21 балу.

Індекс фінансової грамотності ОЕСР обчислювався на основі 9 запитань щодо поведінки, 7 запитань щодо знань та 5 запитань щодо ставлення. Середній бал за фінансову поведінку в Україні

становив 5,2 (за шкалою від 0 до 9). Він виявився вищим, ніж у сусідніх країнах (4,8), але трохи нижчим, ніж середній показник (5,4) для 30 країн за результатами опитування ОЕСР 2016 року.

Середній бал за фінансові знання – 4,0 (за шкалою від 0 до 7) нижчий за бали сусідів і значно нижчий за середнє значення всіх країн.

Щоб оцінити ставлення респондентів до грошей та планування майбутнього, у методиці ОЕСР використано три твердження: «Я, як правило, живу сьогоднішнім днем, а завтра буде завтра. Мені більше подобається витратити гроші, ніж заощаджувати їх на довгострокову перспективу. Гроші існують, щоб їх витратити». Можна було вибрати від 1 «повністю згоден» до 5 «повністю не згоден». Середній бал в Україні становив 2,4 (за шкалою від 1 до 5), це нижче, ніж у сусідніх країнах (3,0), та значно нижче, ніж середній показник серед 30 країн в опитуванні ОЕСР 2016 року (3,3) [1].

Серед причин такого низького рівня фінансової грамотності населення України називають:

1. *Відсутність інформації про фінансову сферу.* Перехід країни до ринкової економіки продемонстрував абсолютну неспроможність населення приймати правильні фінансові рішення. Останнім часом обсяг пропонованих послуг на фінансовому ринку зріс у кілька разів, але рівень фінансової грамотності споживачів кардинально не змінився, що унеможливує їх залучення у фінансовий простір країни. Населення значною мірою не здатне до фінансово грамотної поведінки на ринку фінансових послуг [2].

На замітку!
Перевірити
власний рівень
фінансової
грамотності
ви можете
перейшовши за
QR-кодом

2. *Брак знань про те, як працюють державні фінансові установи та їхні переваги.* Українці зберігають свої заощадження під матрацом та в банці, а не в банку, втрачаючи можливість отримувати дохід від правильного вибору фінансово-економічної інституції.

3. *Недовіра до фінансових установ і фінансових організацій.* Згідно з проведеним в Україні дослідженням, близько 15% населення не мають можливості інвестувати через обмежені фінансові ресурси, і ця проблема виходить за рамки фінансової грамотності. Люди не співпрацюють з фінансовою системою в Україні, оскільки здебільшого їй не довіряють через особливості історичного досвіду. Це пов'язано з негативним характером умов життя населення в перехідний період до ринкової економіки (здешевлення заощаджень, фінансові піраміди, банкрутство банків тощо).

4. *Неможливість розподілити доходи та витрати.* Фінансова безграмотність населення негативно позначається не тільки на особистому добробуті, а й на фінансовому секторі в цілому.

5. *Страх відкриття власного бізнесу.* Можна констатувати, що в наш час не кожна людина, маючи цікаву ідею власної справи, наважиться її розпочати. Багатох лякає велика кількість ризиків і страх втратити вже набутий капітал, і причина цього – незнання фінансових основ [3].

Підвищення рівня фінансової грамотності населення, а особливо молодого покоління українців, необхідне для формування раціональних споживачів фінансових послуг, які здатні керувати особистими

фінансами та поводити себе відповідально у питаннях, що стосуються грошей, фінансів та кредиту. Однак, розмірковуючи про перспективний розвиток країни, слід ставити перед собою більш амбітні завдання, ніж просто підвищення рівня фінансової грамотності населення. Сьогодні треба замислюватися про формування масової фінансової культури, що в середньо- та довгостроковій перспективі може забезпечити необхідні підстави в суспільстві для випереджаючого розвитку.

Фінансова грамотність – це не тільки комплекс знань, а й навички, життєвий досвід та моральні цінності, що формують відповідальне ставлення до фінансів, сімейного бюджету та благополуччя близьких. Ці якості закладаються з юного віку тому важливим є формувати та розвивати фінансову грамотність в сім'ї, дитячих дошкільних та освітніх закладах.

Фінансова грамотність базується на чотирьох блоках: заробляння грошей, менеджмент грошей, психологія грошей та інвестиційна грамотність. У тому чи іншому віці кожен з нас взаємодіє з коштами в рамках певного блоку [4].

На думку дослідників фінансової грамотності, Україна має всі шанси продемонструвати швидке зростання фінансової грамотності, інклюзивності та якості фінансового життя. Слід зазначити, що компетентність «Підприємливість і фінансова грамотність» є однією з 11 ключових, які визначені в Законі України «Про освіту». Крім того, її формування є обов'язковим у здобувачів і здобувачок базової загальної середньої освіти.

За даними дослідження Нацбанку **79% батьків хочуть, аби їхні діти вивчали в школах основи фінансової грамотності, а 86% підлітків від 11 до 18 років вважають, що обговорення тем, які стосуються грошей і управління ними, є необхідним елементом здобуття освіти.**

Ще протягом 2012 - 2019 років Міністерство освіти і науки України за підтримки USAID започаткувало експериментальний навчальний **курс з «Фінансової грамотності» у системі загальної середньої освіти.**

Сьогодні фінансову грамотність викладають у 10-11 класах як вибіркового або факультативний предмет. У деяких закладах освіти також створюють відповідні гуртки.

За рішенням Міністерства освіти і науки України, у 2025 році дисципліна «Підприємництво і фінансова грамотність» стане обов'язковою для вивчення у 8, а в 2026 році - і в 9 класах.

А у 2024 – 2025 навчальному році обов'язкове вивчення дисципліни стартує у пілотних 8 класах «НУШ». У 8 класі на вивчення фінансової грамотності й основ підприємництва передбачено 17 годин, курс для 9 класу є ширшим (35 годин).

На сьогоднішній день для здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти представлені три модельні програми курсу:

1. Модельна навчальна програма **«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи»** для закладів загальної середньої освіти (авт. Кузнєцова А. Я., Довгань А. Л., Часнікова О. В., Шніцер О. П., Тригуб О. В., Гірченко Т. Д., Шабанова О. В., Харченко А. М., Нагайчук Н. Г.) Наказ МОН України №795 від 12.07.2021 (у редакції наказу МОН України № 143 від 09.02.2022).

Навчальна програму курсу розрахована учнів 8 і 9 класів і передбачає: 17 год у 8 класі та 35 год у 9 класі.

Курс охоплює 2 розділи у 8 класі: «Прикладні фінанси» та «Родинні фінанси» і 2 розділи у 9 класі: «Підприємливість і підприємництво» та «Соціальна відповідальність бізнесу та відносини з державою».

2. Модельна навчальна програма **«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи»** для закладів загальної середньої освіти (авт.

Беспалко І. В., Войтицька Л. В., Тригуб О. В., Ролік В. А.) [Наказ МОН України № 1449 від 27.11.23](#)

Навчальна програма курсу складається з 2 частин та містить 8 окремих розділів.

Перша частина – 8 клас, навчальний матеріал розрахований на 17 годин. Складається з двох розділів, у яких розглядаються загальні питання формування фінансової культури людини і країни в цілому та базові знання та навички у сфері управління особистими фінансами.

Друга частина – 9 клас, навчальний матеріал розрахований на 35 годин. Програма цієї частини курсу передбачає опанування 6 розділів.

Модельна навчальна програма «**Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи**» для закладів загальної середньої освіти (автор Панченко С. Ю.) Наказ МОН України № 795 від 12.07.2021 (у редакції наказу МОН України № 1358 від 13.12.2021).

У 8 класі навчальний матеріал розрахований на 17 годин, у 9 класі на 35 годин. Програма курсу не розділена між роками навчання і складається з 5 розділів, для кожного з яких зазначене практичне спрямування:

Розділ 1. Засоби платежу

Розділ 2. Банки та банківські послуги

Розділ 3. Небанківські фінансові установи

Розділ 4. Підприємництво

Розділ 5. Захист від ризиків і шахрайських дій.

Більш детально ознайомитися з програмами можна за покликанням: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/sotsial-na-i-zdorov-iazberezhuv-na-osvithnia-haluz/>

Проблема формування фінансової грамотності учнів у процесі здобуття ними освіти може бути сформульована у вигляді питання: які саме методи з числа активних є ефективними у контексті зв'язку процесу формування фінансової грамотності з розвитком «навичок XXI століття».

Дисципліна «Підприємництво і фінансова грамотність» в основному ґрунтується на практичній діяльності, тому у освітньому процесі мають вживатися сучасні педагогічні технології, які дають можливість підвищувати якість освіти, ефективніше використовувати навчальний час.

• Досі немає єдиного тлумачення поняття «педагогічна технологія». Трактують педагогічні технології по-різному, зокрема:

- як методи, прийоми, засоби навчання;
- як принципи навчання;
- як моделі навчання та виховання, які раніше називалися методиками навчання й виховання;
- спеціальну організацію змісту навчання та добір до нього творчих завдань;
- як педагогічну техніку;
- як алгоритм досягнення спланованих результатів;

• як проектування процесу формування особистості учня;

- як підхід до опису педагогічного процесу;
- сфера знання, яка включає методи, засоби навчання й теорію їх використання для досягнення цілей освіти [5].

Проте за будь-яких умов педагогічна технологія включає: цілі навчання, зміст навчання, засоби педагогічної взаємодії, організацію навчального процесу, учня, вчителя, результат діяльності.

До найбільш сучасних та результативних педагогічних технологій, що можуть бути використаними під час вивчення практичних курсів, зокрема «Підприємництва і фінансової грамотності», на нашу думку, на сьогоднішній день можна віднести такі:

1. *Інформаційно-комунікаційні технології.*

Дані технології під час уроків фінансової грамотності використовуються для підвищення якості навчання, поглиблення фінансово-економічних знань учнів,

підвищення інтересу до предмета, на формування ІКТ-компетентності учнів. Вони можуть використовуватись на різних етапах уроку. Це можуть бути:

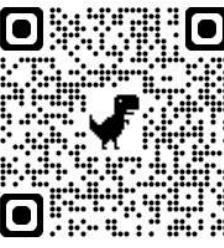

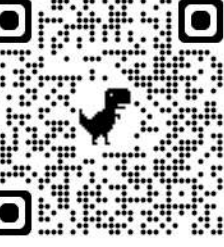
- презентації нової теми з різними малюнками, схемами, поясненнями;
- відео, що показують послідовність дій (наприклад: формування особистого бюджету, здійснення платежів в інтернеті, вибір банківської картки, напрямів інвестування коштів тощо);
- контрольні завдання, тести;
- використання мережі інтернет у якості інформаційного довідника, застосування інтерактивної дошки.

Зокрема, цікавими є youtube-канали з фінансової грамотності (див. Табл. 1), де зібрані відео на різні теми: від постановки цілей і сутності грошей до інвестиційного шахрайства, благодійницької діяльності та податкової політики. А відео каналу CashVilleKidz може бути використано одночасно і на уроках з фінансової грамотності і англійської мови.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках «Підприємництво і фінансова грамотність» допоможе організувати активну пізнавальну діяльність учнів, оптимізувати навчальний процес, збільшити обсяг фінансово-економічної інформації, яку подають на занятті вчителі, підвищити інтерес до навчання.

2. *Проектна технологія.* Вона використовується для підвищення інтересу до процесу навчання під час уроків фінансової грамотності та активного сприйняття навчального матеріалу. Головна мета проектної технології - формування основ підготовки школярів до діяльності в незнайомих умовах, сприяння розвитку та вихованню креативної особистості. Найбільш суттєвим у навчанні є прагнення учнів знаходити творчі підходи до виконання класних та домашніх завдань, вправ; використання отриманих навички з користю не тільки для себе, а й для оточуючих, розвиток самостійності у процесі навчання.

Таблиця 1
Деякі youtube-канали з фінансової грамотності

CashVilleKidz		
Власні фінанси		
Крафторіум		

Проект – це завдання, орієнтоване на досягнення певного результату та обмежене у часі. Проекти можуть бути дослідницькими, інформаційними, ігровими, творчими. Тематика проектів має відповідати віку учнів, бути актуальною, перебувати у сфері інтересів учнів і не бути нав'язаною. При виконанні проекту необхідні консультації з вчителем, пошук та аналіз інформації, та обов'язково – варіанти пропозицій щодо вирішення озвученої проблеми.

До багатьох тем навчальної програми з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» можна розробити та обґрунтувати навчальний проект.

Наприклад, соціальний проект «Вчимося за допомогою грошей змінювати світ». Почати його можна з того, що нагадати учням, про те, що у суспільстві є багато людей, які потребують допомоги, у світі є багато екологічних проблем, від яких залежить наше життя. І запитати, якби ти займався благодійністю, кому б ти допоміг грошима насамперед? Вибери один варіант:

- старшим людям, сиротам, інвалідам, хворим дітям – конкретним людям;
- безпритульним тваринам;
- обдарованим та талановитим дітям;
- організаціям та фондам, що реалізують суспільно корисні справи;
- свій варіант.

Далі учні можуть об'єднатися в команди з однодумцями, або шляхом таємного голосування обрати один проект на всіх.

Під час виконання цього проекту передбачається обговорення учнями проблеми (обмін думками), прояв комунікативних навичок та навичок координації, які виявляють себе у вигляді співробітництва, заснованого на інтересі до думки один одного, висока емоційна залученість.

Ще один приклад проекту – підготовка особистого (сімейного) фінансового плану. Обґрунтувати цей проект можна висловом Пабло Пікассо про те, що «Наші цілі можуть бути досягнуті лише за допомогою плану, в який ми повинні палко вірити і згідно з яким ми повинні енергійно діяти. Немає іншого шляху до успіху». Для початку варто з'ясувати, що таке особистий фінансовий план, ознайомити учнів із найпоширенішими фінансовими цілями, до яких належать: придбання автомобіля, нерухомості, можливість подорожувати, навчання, заощадження, фінансова незалежність тощо. А далі запропонувати учням обґрунтовано сформувати свої особисті (або сім'ї) доходи та витрати на перспективу.

Необмеженість творчих рамок відрізняє урок фінансової грамотності від інших: можна регулювати та змінювати умови для створеного фінансового плану, наприклад, купівля в кредит великої техніки, непередбачені витрати, втрата роботи тощо, та розглядати зміни у витратах, які пропонують внести учні.

Технологія проектної навчання сьогодні відіграє важливу роль у шкільному навчанні. Якщо той, хто навчається, справляється з роботою над своїм навчальним проектом, то надалі це, безумовно, допоможе йому орієнтуватися у складних фінансових ситуаціях, плануванні витрат, виборі варіантів інвестування коштів, а також підвищить навички спілкування.

3. *Кейс-технології, або ситуаційний метод навчання.* «Кейс» (case) перекладається з англійської як «ситуація» або «випадок», case study – навчальний випадок.

Кейс-технологія як навчальний метод використовується для того, щоб задіяти

комунікативні та творчі здібності учнів, навчити їх здобувати знання та сформувати компетентності.

Це метод активного навчання на основі реальних ситуацій. У його основі – представлена для аналізу конкретна проблемна ситуація, що має протиріччя і труднощі, та потребує неординарного рішення. По суті, це інтерактивна ділова гра, «мозковий штурм», у процесі якого учасники використовують накопичені знання та досвід, додаткову інформацію, аналіз та обговорення. Результатом можуть стати множинні, неоднозначні, альтернативні рішення.

В кейс-технології, на відміну від проектної методу, важливим є не остаточне рішення, а процес роботи, що дозволяє проявити активність і компетентність, інтерес до аналітичної роботи, вміння працюючи в команді зберігати своє право на власну думку.

Кейс, як інформаційний комплекс для обговорення та рішення, може бути друкованим, мультимедіа або відео. Залежно від мети кейси можуть бути такими, що:

1) навчають аналізу та оцінці. Це кейс-вправа – надає учням можливість застосувати на практиці здобуті навички. В цьому випадку вступна інформація повинна бути максимально детальною. Ці дані потрібно проаналізувати та зробити обґрунтовані висновки;

2) навчають як вирішити проблему та прийняти рішення. Це кейс-випадок – короткий кейс, який розповідає про окремий випадок. Тут вступна інформація може бути недостатньою або надлишковою. Учні навчаються шукати відсутню інформацію або аналізувати та знаходити найбільш значущу інформацію для вироблення раціонального рішення. Даний кейс можна прочитати швидко, тому учням готуватися вдома не потрібно;

3) ілюструють проблему та її вирішення. Це кейс – ситуація, яка має навчальний, підготовчий, ознайомчий характер. Найчастіше дає відповідь на питання: «Чому ситуація набула такого розвитку і як її можна вирішити?». Вимагає чимало часу для ознайомлення, тому з метою економії часу бажана попередня самостійна підготовка [6].

Розглянемо декілька прикладів кейс-вправ з фінансової грамотності.

Тема. Гроші у житті людини.

Кейс-випадок. Команди називають усі можливі джерела доходу людини, у тому числі нестандартні – інтелектуальну власність, бізнес, продаж акцій, гонорари у спорті. Учні можуть не володіти термінологією, але суть передають своїми словами правильно.

Кейс-вправа, практичне завдання на розрахунок доходів. Фермер вирощує на своїй ділянці землі в середньому 500 т картоплі в рік. Ціна 1 кг картоплі за рік не змінювалась і становила 3 грн. Щорічні витрати на вирощування, збір і реалізацію картоплі оцінюється в 100 тис. грн. Чому дорівнюватиме розмір щорічної ренти?

Тема. Банки та банківські послуги.

Кейс-ситуація. Командам видаються різні ігрові завдання:

1. Вибрати мікрофінансову організацію і взяти мікрокредит 20 тисяч гривень на 30 днів.
2. Взяти споживчий кредит 45000 грн на рік.
3. Взяти іпотечний кредит на 7 років на 1-кімнатну квартиру;
4. Взяти автокредит на автомобіль Volkswagen Passat 2018 року випуску на 5 років.

Для проведення аналізу можна роздати буклети реальних банків та мікрофінансових

організацій (не менше 5-ти) або запропонувати знайти потрібну інформацію в інтернеті.

Команди мають провести аналіз та відповіді на запитання:

- чим обґрунтовано вибір банк чи організації;
- на що банк дає кредит;
- які умови отримання кредиту;
- яка процентна ставка;
- який термін повернення кредиту;
- яка сума переплати по % ставці.

Команди учнів мають показати результати, що відображають їхнє вміння працювати з текстом фінансового змісту та отримувати з нього необхідну інформацію за запропонованим алгоритмом; вміння порівнювати отриману фінансову інформацію, виконувати обчислювальні операції та приймати обґрунтовані фінансові рішення в ігровій ситуації.

Тема. Фінансове планування.

Отримана в ході виконання кейсів інформація дозволить учням вирішити одне з поставлених завдань та сформулювати основні етапи фінансового планування:

- 1 етап: визначити свої фінансові цілі.
- 2 етап: визначити свої фінансові можливості.
- 3 етап: зіставити цілі та можливості та скласти план.

Завдання 1. Визначте правильність постановки цілі у кожному випадку:

- дівчина хоче придбати брендову сумочку;
- молода сім'я хоче купити квартиру в Черкасах вартістю 900 000 грн.;
- студентка бажає купити туристичну путівку до Мілана у 2025 році;
- сім'я хоче придбати автомобіль початковою вартістю 165 000 грн. Орієнтовний термін купівлі 5 років.

Відповіді учнів на конкретні ситуації маю дозволили сформулювати 1 правило постановки фінансових цілей: фінансові цілі мають бути конкретизовані та виражені у грошовому еквіваленті, із зазначенням терміну досягнення. При постановці мети не можна плутати бажання (мрію) та ціль.

Завдання 2. Розглянувши приклади особистих фінансових цілей, визначте серед них реальні (відповідь обґрунтуйте):

1. Сім'я Іваненків планує купити автомобіль Nissan Almera за 122 000 грн, термін придбання – чотири роки, маючи середньомісячні накопичення – 5 000 грн.
2. Маючи 12 тисяч щомісячних накопичень, І. С. Смирнов збирається придбати автомобіль BMW за 4 300 000 грн., через п'ять років.
3. Учень п'ятого класу, маючи 200 грн. на місяць кишенькових грошей хоче накопичити до кінця навчання у школі (12 класу) 200 000 грн.
4. Дохід сім'ї становить 30 000 грн на місяць. Щомісячні витрати – 15 000 грн. Сім'я планує за 2 роки купити квартиру вартістю 2 600 000 грн.

Відповіді учнів на конкретні ситуації дозволять сформулювати основу фінансового планування: для досяжності фінансової мети необхідно зіставити розміри доходів та витрат.

Завдання 3. Розгляньте запропонований фінансовий план і дайте відповідь на запитання про можливість реалізації цього плану.

Молода сім'я, Олександр та Наталя, працюють в успішній ІТ-компанії. На зароблені гроші вони хочуть наступного місяця купити собі

нові телефони: телефон «А» для Олександра, який коштує 17 999 грн., та телефон «В» для Наталії вартістю 25 999 грн.

Чи зможуть вони це зробити, якщо: заробітна плата Олександра 125 000 грн.; внесок Наталії 61 000 грн.; на комунальні послуги, транспортні витрати та побутові потреби вони витрачають на місяць 17 000 грн.; на погашення та обслуговування кредиту вони щомісяця витрачають 15 000 грн.; культурні розваги на місяць (1 похід до театру – 700 грн., та 1 похід у кіно 140 грн. – вартість квитка на людину); накопичення на відпочинок на морі – щомісячно відкладають по 20 000 грн., відпочинок планують у серпні; відвідування місць громадського харчування на двох у робочі дні по 300 грн., а у вихідні – по 1000 грн. (у місяці 20 робочих днів та 10 вихідних).

Дайте відповіді на такі запитання:

1. Визначте загальну суму витрат молодят.
2. Визначте чисту суму доходів молодят.
3. Які зміни необхідно внести до статті «доходи» фінансового плану молодят для досягнення їхньої мети?
4. Які зміни необхідно внести до статті «Витрати» фінансового плану молодят для досягнення їх мети?

Відповіді учнів на поставлені питання під час аналізу конкретної ситуації дозволять сформулювати дії щодо досягнення фінансових цілей та вирішити проблему:

1. Оптимізувати власний бюджет.
2. Знайти додаткові джерела прибутку.
3. Змусити свої заощадження працювати.

Таким чином, можна стверджувати, що застосування на уроках елементів сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційна, проектна, кейс-технологія роблять процес освіти більш ефективним, активізуючи пізнавальну діяльність учнів, сприяючи підвищенню їх компетентності у різних сферах, впевненості в собі та універсальності. Учні розвивають свої творчі здібності, мислення, досягають мети вивчення дисципліни відповідно до програми, а також підвищують свій рівень фінансово-економічної грамотності та культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні. Результати дослідження. Червень 2019 р. Київ. URL: https://italan.bank.gov.ua/uploads/files/Financial-Literacy-Survey-Report_June2019_ua.pdf (дата звернення: 30.05.2024)
2. Дудчик О., Матвійчук О. Фінансова грамотність населення: теоретичні аспекти, проблеми і перспективи поліпшення в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 31. С. 631—636.
3. Klochko A., Politova A., Khankevych A., Havrik R. Financial literacy as the basis of the culture of Ukraine's population URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2905/2943> (дата звернення: 30.05.2024)
4. Рибінський Н. Як змінити фінансову культуру українців URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/6/694621/> (дата звернення: 30.05.2024)
5. Аніщенко О., Яковець Н. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / За заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя. 2007. 199 с.
6. Кейс-технології у навчанні URL: <https://www.creativeschool.com.ua/blog/keys-tehnologiyi-u-navchanni/> (дата звернення: 30.05.2024)